

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj V.

V sredo 25. velikiga serpana 1847.

List 34.

Krogoték.

(Po némškim.)

Grojzdje sók u verč odceja,
In iz verča pride v sód,
In iz sada se zasmaja
U kozárc mu gladka pót.

Iz kozarca v gerlo splava,
U želodec in u kri,
Po kervi pa duša zdrava
Nam ga v ustih oživí.

V ustih se poznéje zlika
Pésem, ki spodžgè sercé,
De se v sréci z nebam stika,
Veselé se vsi ljudjé.

In v pomladi spét prihodnji
Pésmice na terticé
Pridejo na svoji obhódnji,
In rodé spét vinčicé.

Malavašič.

Môšt in vino iz sadja narejati.

(Konec.)

Močno in naglo vrenje je sploh bolj obrajtano, de vino vlečljivo ne postane. De môšt tudi pri merzlim vremenu hitrejši vré, dajo dvanajsti ali osmi del môšta dolgo kuhati, de zavrè in ga potem zmešajo z unim.

Ko je vrenje dokončano, kar se spozná, de je v sodu vse mirno in de môšt svetlo farbo dobí, pustijo nekteri môšt na drožéh, nekteri ga pa neutegama v majhne sodčke prelijó, de ostane lepši farbe, bolj slasten in žlahen.

Sodci naj se večkrat zalívajo, de so čez in čez polni in de vino kislogáz vunanjiga zraka ne spridi. Dèni jih v hladno klet, kjer ni kislíne, repe, korenja ali druge take šare, kar vino, ki rado vse nepridne svape na-se vzame, lahko skazi.

Práv dober kus se môštu dá, in sadni duh zgubí, če se mu pred ko droží meče, ena pest suhiga bezgoviga cvetja v sod verže, ali pa sladke skorje ali druge prijetne dišave v rutico zavezane na niti obešene dva ali tri tedne v sredi soda utopljene pusti.

Če se môšt iz sadja práv naredí, in umno oskerbí, bo že sam na sebi imel več moči, kakor

marsikako slabo vino iz grozdja; pa še močnejši bo, če se v sadni môšt, preden droží zmeče, dobra vinskiga môšta primeša, de se obá kmalo čistita, poznej pa se ne zedínita práv. Pa tudi veliko vinske moči dobí, če ga, kakor hitro se včisti, v drug sod na vinske droži, prelijemo. Še se mu tudi moč zlo povikša, če se mu na vsako vedro očisteniga vina en polič hudiga žganja perlije, in sod za nekoliko tednov terdó zabije, de se vdela.

Tega naj si pa vender nobeden ne misli, de bi tako zboljšano sadno vino nevednim za grojzdno vino drago prodajal, in se grešne goljufije kriviga storil.

Zvezdoslovje.

(Dalje.)

12. §. Goreče krogle.

Narávoslovci menijo, de se v neizmerljivih daljavah, v obsežku sončne moči ali teže, sprijemljejo in narejajo iz na nebu raztopljenih pervín manji ali večí krogle ali kúgle, ktere potem proti soncu, ki jih na se vleče, čedalje z večí hitrostjo, med tem, ko morde še počasi večí prihajajo, leté, — de je taci krogel na nebu brez števila, in de jo, če pride ktera v svojim teku blizu zemlje — v obsežik nje težne moči — ta na se potegne.

Vse pretečene stolétja spričujejo, de so take krogle pogostama na zemljo padale; kér je pa na svetu dvakrát več morjá kot suhiga, jih mora nar več v morje pasti. Čez dan ali tudi pri lunni svetlobi jih ni takó viditi; tudi se naméri, de padajo v krajih, kjer ljudjé ne stanujejo, ali že terdno spé. Če priletí taka krogla v naše zračno podnebje, kjer se ob naš zrak omolsa ali odergne, ki obstojí med drugim tudi iz kislogáza, se vname, z nedopevedljivo hitrostjo goreča naprej beží, se zadnjič razpočí in na zemljo pade. Ko se tó pred našimi očmi v večí daljavi priméri, pravijo temu: de se je zvezda potočila ali uternila. Na večer ali po nóci sv. Lovrenca, tudi sv. Martina, en ali dva večera kasneje, se vidi nar več zvezd potočevati ali utrinjati se. Učeni menijo, de jih je brez števila taci tamnih krogel, ki se tudi kakor planéti okoli sonca vertijo; če pa pridejo ob imenovanih večerih blizu naše zemlje, de se ob nje zrak dergnejo, se vnamejo, goré, razpočíjo in na zemljo padejo.